

Nr 185.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vaktmästarna P. E. Hjelmars och S. P. Romulus samt understöd åt vaktmästaren N. Torgés barn; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under återropande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att vaktmästaren vid livrustkammaren Per Emil Hjelmars må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid livrustkammaren, dock tidigast från ingången av år 1921, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 1,100 kronor;

dels att vaktmästaren vid Jakobs realskola i Stockholm Sven Petter Romulus må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 700 kronor;

dels ock att vart och ett av avlidne vaktmästaren vid realskolan i Uddevalla Nils Torgés oförsörjda barn Sven Oskar, Karl Gustaf Napoleon, Nils Erik Inge, Sten Vilhelm Enar, Stig Sigvard Vincent och Elin Anna Karolina må å allmänna indragningsstaten tillerkännas ett årligt understöd till belopp av 75 kronor, att utgå från och med den 1 april 1919 intill dess vederbörande uppnått 18 års ålder.

De till ärendena hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5
mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN.
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:

l:o.

*Pension åt
vaktmästaren
P. E. Hjelmär.*

Enligt punkt 8 av gällande, den 20 oktober 1905 fastställda överenskommelse mellan svenska staten och nordiska museet angående deposition av livrustkammarens samlingar i nordiska museets byggnad skulle museet i sin tjänst övertaga dåvarande ordinarie vaktbetjäning vid livrustkammaren, nämligen en vaktmästare och en eldare. Museet åtog sig ej att bereda pensioner för den vaktbetjäning, som avlönades från det av riksdagen beviljade anslaget till livrustkammaren.

I en av nordiska museets nämnd med eget tillstyrkande yttrande av den 2 september 1919 till Kungl. Maj:t ingiven, den 30 augusti 1919 dagtecknad skrivelse har nu föreståndaren för livrustkammaren gjort framställning om beviljande av oavkortad pension å 1,200 kronor, att utgå från och med år 1921, åt vaktmästaren vid livrustkammaren Per Emil Hjelmars, åt vilken nordiska museet enligt omförmälda överenskommelse ej åtagit sig att bereda pension. Föreståndaren, som vid sin skrivelse fogat prästbetyg, utvisande att Hjelmars är född den 20 april 1847 och lever ogift, har anfört huvudsakligen:

Hjelmars hade från och med mars 1887 erhållit fastare anställning vid livrustkammaren efter att även förut, ehuru mera tillfälligt, hava tjänstgjort vid samlingen. Från och med år 1892 vore han upptagen på stat. Han åtnjöt för närvarande en avlöning av 1,400 kronor, men föreståndaren hade i framställning till Kungl. Maj:t den 10 januari 1919 bland annat anhållit, att han måtte erhålla den lön med tre ålderstillägg, vartill vaktmästare vid nationalmuseum för lika tjänst vore berättigad, eller 1,900 kronor. Hjelmars, som för längesedan uppnått vanlig pensionsålder, ägde icke fulla tjänstår, och då hela livrustkammaren stöde på extra stat, vore han för övrigt icke berättigad till någon som helst pension. Han hade skött sin tjänst på ett synnerligen nitiskt och plikttroget sätt — också hade Kungl. Maj:t den 27 februari 1917 förlänat honom medaljen i silver av åttonde storleken med inskrift »för nit och redlighet i rikets tjänst». Numera vore hans krafter något försvagade.

Statskontoret har den 19 september 1919 avgivit infortrat utlåtande i ämnet.

Såsom i ärendet framhållits, torde Hjelmars vara i tjänsteställning närmast att jämföra med vaktmästare vid nationalmuseum, och jag är betänkt att i annat sammanhang understödja föreståndarens för livrustkammaren omförmälda framställning om ökning från och med år 1920 av Hjelmars löneförmåner till likhet med vad som sedan år 1919 tillkommer sådan vaktmästare efter intjänta tre ålderstillägg, eller till 1,900 kronor. Jag anser det skäligt, att i enlighet härmed pension å allmänna indragningsstaten beredes Hjelmars, då han efter ett mångårigt, väl vitsordat arbete i livrustkammarens tjänst lämnar sin befattning därstädes. Med hänsyn till att Hjelmars ej innehar fulla antalet tjänstår, som fordras för vaktmästare vid nationalmuseum för erhållande av hel pension, 1,200 kronor, samt att han icke heller erlagt några pensionsavgifter, torde emellertid pensionsbeloppet för honom böra något begränsas, och vill jag föreslå detsamma till 1,100 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid livrustkammaren Per Emil Hjelmar må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid livrustkammaren, dock tidigast från ingången av år 1921, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 1,100 kronor.

2:o.

*Pension åt
vaktmästaren
S. P. Romulus.*

I en av läroverksöverstyrelsen med utlåtande den 22 september 1919 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning har rektor vid Jakobs realskola i Stockholm anhållit om beredande åt vaktmästaren vid nämnda läroanstalt Sven Petter Romulus av pension vid avskedstagandet.

Till stöd för sin framställning har rektor anfört, bland annat, följande:

Romulus, som enligt rektors skrivelse bifogat åldersbetyg är född den 6 februari 1854 och alltså uppnått 65 års ålder, blev på nyåret 1877 anställd som vaktmästare vid Jakobs läroverk, vilken befattning han sedan dess oavbrutet innehaft och således tills dato uppehållit i nära 43 år. För den tid Romulus tjänstgjort under rektors närmaste företrädare i ämbetet, förre rektorn J. E. Brodin, eller åren 1887—1910, har denne utfärdat ett tjänstebetyg, som bifogats ansökningen, och vari han intygar, att Romulus »med största nit, plikttrohet och omtanke fullgjort sina åligganden samt fört en hedrande vandel». I detta omdöme kan även rektor, vad beträffar tiden för hans rektorat, eller åren 1910—1919, till alla delar instämma. Särskilt böra framhållas hans mänhet att i alla avseenden söka tillvarataga läroverkets bästa, hans stora tjänstvillighet och hans utmärkta redbarhet. År 1914 tilldelades honom också, på rektors hemställan, patriotiska sällskapet stora medalj i guld för långvarig och trogen tjänst. Hans löneförmåner hava, förutom fri bostad med bränsle och lyse, under senare år utgjort — oberäknat ersättning för städning och krigstidstillägg — 1,200 kronor om året men höjdes från och med år 1919, i betraktande av de stegrade levnadskostnaderna, till 1,500 kronor årligen.

Beträffande beloppet av den pension, som borde tillkomma Romulus, har rektor hemställt, att Romulus måtte vid sitt avskedstagande, eller från och med början av år 1921, komma i åtnjutande av en pension å 1,000 kronor årligen.

Vid ifrågavarande ansökning voro fogade dels förberörda åldersbetyg och av f. d. rektorn J. E. Brodin utfärdade tjänstgöringsbetyg,

dels utdrag av protokoll hos vederbörande läroverkskollegium, utvisande att kollegiet livligt tillstyrkte rektors i ämnet gjorda framställning, dels ock ett av f. d. läroverksrådet N. G. W. Lagerstedt såsom föreståndare för pedagogiska biblioteket i Stockholm utfärdat intyg av innehåll, att Romulus alltsedan nämnda bibliotek år 1884 grundades oavbrutet tjänstgjort som vaktmästare vid detsamma, att Romulus under denna tjänstgöring alltjämt ådagalagt utmärkt nit, aldrig svikande plikttröhet och omtanke samt synnerligen framstående duglighet samt att Lagerstedt ansåge honom härigenom hava varit biblioteket till mycket avsevärt gagn.

I sitt utlåtande har läroverksöverstyrelsen anfört bland annat:

Med hänsyn därtill, att riksdagen uti åtskilliga fall beviljat pension åt vaktmästare vid allmänt läroverk, samt till de sakförhållanden, som ovan anförts, synes pension jämväl i nu föreliggande fall böra beviljas. Beträffande det eventuella beloppet av pensionen erinrar överstyrelsen om att överstyrelsen, i skrivelse den 12 september 1911 angående styrelsens för Sveriges allmänna läroverks vaktmästarförening ansökning i fråga om vissa ändringar i de för vaktmästarna vid de allmänna läroverken gällande bestämmelser om anställning i tjänst m. m., för vaktmästare av den pensionsklass, sökanden skulle hava tillhört, föreslagit ett årligt pensionsbelopp av 1,000 kronor, detta under förutsättning, bland annat, att kostnaden för sådan vaktmästares pensionering bestritts, förutom genom bidrag av statsmedel, även genom pensionsavgifter av pensionstagaren själv och av vederbörande läroverk. För nu i tjänst varande vaktmästare av nämnda klass beräknas, att den av statsmedel utgående delen av den pension, som skall tillfalla dem efter uppnådda 65 levnadsår och 30 tjänstår, skall beträffande samtliga tjänstinnehavare utom de yngsta årsklasserna utgöra 500 kronor.

I nu förevarande fall har av läroverkets rektor ifrågasatts en pension å 1,000 kronor årligen, således ett avsevärt högre belopp än det av överstyrelsen i nämnda utlåtande för ett fall sådant som detta föreslagna. Jämväl överstyrelsen skulle av skäl, som överstyrelsen i flera liknande fall anfört, anse önskvärt, att ett högre pensionsbelopp kunde beviljas.

Efter erinran om att Kungl. Maj:t flera gånger begärt och riksdagen beviljat sådant högre belopp, dock aldrig högre än 700 kronor om året, anför överstyrelsen, att överstyrelsen icke heller nu skulle ansett sig böra ifrågasätta högre belopp än 700 kronor, om ej av handlingarna i ärendet framgätt, att Romulus i över 35 år skött uppdraget såsom vaktmästare vid pedagogiska biblioteket. Överstyrelsen redogör därpå för de Romulus i sistnämnda egenskap tillkommande löneförmåner och framhåller, att det syntes överstyrelsen skäligen, om vid bestämmandet av Romulus pension hänsyn toges jämväl till hans tjänstgöring vid sagda bibliotek. Den ökning av pensionsbeloppet, som av berörda skäl kunde ifrågasättas, syntes lämpligen kunna bestämmas till 200 kronor om året. Överstyrelsen tillstyrkte därför, att Romulus måtte få uppbära årlig pension å sammanlagt 900 kronor, varav 700 kronor skulle utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han avginge från sin anställning vid läroverket, och 200 kronor från och med månaden näst

efter den, under vilken han avginge från sin anställning vid pedagogiska biblioteket, intetdera beloppet dock tidigare än den 1 januari 1921.

Statskontoret, som den 6 oktober 1919 avgivit infortrat utlåtande i ärendet, har anfört, bland annat:

Ehuru avlöningen till vaktmästare vid allmänt läroverk icke utgår av statsmedel utan från vederbörande läroverks ljus- och vedkassa, vilken bildas genom avgifter av lärjungarna, har dock pension av statsmedel i åtskilliga fall av riksdagen beviljats läroverksvaktmästare, som under lång tid tjänstgjort i sådan egenskap och till följd av ålder eller sjuklighet icke längre kunnat vid befattningen bibehållas. Pensionsbeloppet har i allmänhet bestämts för vaktmästare vid högre allmänt läroverk till 500 kronor och för vaktmästare vid lägre allmänt läroverk till 400 kronor. Under de senare åren hava dock högre belopp beviljats; exempelvis erhöll en läroverksvaktmästare enligt beslut av 1919 års lagtima riksdag en pension av 700 kronor.

På grund härav och då enligt vad handlingarna utvisa vaktmästaren Romulus visserligen icke uppnått den ålder av 67 år, som i allmänhet förutsattes för pension åt vaktmästare i statens tjänst, men dock överskridit 65 års ålder och med avtagande hälsa och krafter finnes böra inom kort lämna sin befattning, som han under mycket lång tid med gott vitsord innehaft, synas skäl föreligga att hos riksdagen utverka pension åt honom till belopp av 700 kronor årligen att från allmänna indragningsstaten utgå från och med månaden näst efter den, vari avgång från befattningen äger rum.

Vad beträffar den av läroverksöverstyrelsen väckta frågan om pension åt vaktmästaren Romulus även i hans egenskap av vaktmästare vid pedagogiska biblioteket vill det, då, såvitt handlingarna giva vid handen, framställning därom gjorts varken av honom själv eller av styrelsen för nämnda bibliotek, synas statskontoret, som om frågan härom icke kan i detta sammanhang upptagas till prövning.

Sedermera har av pedagogiska bibliotekets styrelse till Kungl. Maj:t ingivits en den 22 oktober 1919 dagtecknad skrivelse, däri styrelsen gjort framställning om beredande av pension åt Romulus jämväl i hans egenskap av vaktmästare vid nämnda bibliotek.

Under erinran om det av mig förut omförmälda, av f. d. läroverksrådet N. G. W. Lagerstedt utfärdade intyg angående Romulus tjänstgöring vid pedagogiska biblioteket, anför styrelsen i detta ärende, bland annat, följande:

Om vid bestämmande av Romulus pensionsbelopp hänsyn kommer att tagas även till hans befattning vid pedagogiska biblioteket, synes det särskilt böra angivas, huru stort pensionsbelopp, som skall tillkomma honom på grund av denna hans befattning. Detta belopp bör ju ställas i förhållande till den lön han åtnjutit, och hans lön som vaktmästare vid pedagogiska biblioteket är för år 1920 bestämd till 425 kronor. Enligt en vanligen tillämpad norm med hänsyn till pension för befattningshavare i statens tjänst utgår denna med $\frac{2}{3}$ av lönen, och i överensstämmelse härmed skulle Romulus pensionsbelopp som biblioteksvaktmästare utgöra 283 kronor, vilket belopp emellertid torde kunna avrundas uppåt till 300 kronor.

Styrelsen anser sig särskilt böra framhålla det synnerligen utmärkta sätt, varpå Romulus, såsom av det förut omnämnda, av Lagerstedt utfärdade intyget framgår, skött sin befattning vid pedagogiska biblioteket.

Styrelsen hemställer alltså, att framställning måtte göras hos riksdagen därom, att Romulus måtte i egenskap av vaktmästare vid pedagogiska biblioteket få sig tillerkänd en årlig pension av 300 kronor att utgå från och med halvåret näst efter det, då han lämnar sin befattning vid nämnda bibliotek.

Över sistberörda framställning har statskontoret den 11 november 1919 avgivit infordrat utlåtande av följande lydelse:

I utlåtande den 6 oktober 1919 har statskontoret tillstyrkt, att hos riksdagen måtte utverkas pension åt Romulus till belopp av 700 kronor årligen att från allmänna indragningsstaten utgå från och med månaden näst efter den, vari han avgår från befattningen såsom vaktmästare vid Jakobs realskola i Stockholm. Huruvida härutöver kan anses böra beredas honom någon ytterligare pensionsförmån i anledning av hans anställning såsom vaktmästare jämväl vid pedagogiska biblioteket, vill synas statskontoret synnerligen tvivelaktigt. Det lär förekomma, att vaktmästare vid centralt ämbetsverk åtager sig tjänstgöring om eftermiddagarna i en statsinstitution såsom riksbiblioteket, liksom det är ganska vanligt, att sådan vaktmästare på kvällarna gör tjänst vid någon statsunderstödd institution, exempelvis kungl. teatern; men detta förhållande har aldrig ansetts böra för sådan vaktmästare föranleda till någon förhöjd pension. Där såsom i dessa fall en ren bissyssa måste anses föreligga, kan det enligt statskontorets mening leda till betänkliga konsekvenser att därå grunda någon rätt till pension. Skulle oaktat dessa betänkligheter ytterligare någon pension anses böra beredas Romulus, synes det, som om beloppet icke borde överstiga vad läroverksöverstyrelsen föreslagit eller 200 kronor årligen.

Vaktmästare vid allmänt läroverk har, såsom jag i annat sammanhang haft tillfälle erinra, ej pensionsrätt. I ett flertal fall har emellertid pension av riksdagen tilldelats dylik befattningshavare. Fråga om ordnande av pensionsförhållandena för läroverksvaktmästare har emellertid under senare år uppstått. Då sagda spörsmål nära sammanhänger med frågan om en centralisering av de utav staten understödda pensionsanstalterna, varom på riksdagens år 1912 framställda begäran en allsidig utredning igångsatts, har frågan om läroverksvaktmästarnas pensionering remitterats till de sakkunniga, som haft till uppdrag att åstadkomma nyssberörda utredning. De sakkunniga hava i sitt den 3 november 1917 avgivna betänkande behandlat även frågan om nämnda vaktmästares pensionering. Ärendet är emellertid ännu ej moget för slutligt avgörande.

*Departements-
chefen.*

Vad beträffar ansökningen om pension åt vaktmästaren Romulus, anser jag hans synnerligen långa och mycket väl vitsordade tjänstgöring vid Jakobs realskola göra honom väl förtjänt av pension från statsverket vid hans avgång från tjänsten. Den omständigheten, att Romulus ännu ej uppnått den för pensions erhållande vanligen stadgade åldern av 67 år, torde ej böra utgöra hinder för att pension nu beviljas honom, särskilt med hänsyn därtill, att, enligt vad i ärendet blivit upplyst, dels Romulus hälsa och krafter äro i avtagande, dels ock det lär vara avsett, att Romulus icke skall avgå från sin befattning förr än med utgången av år 1920. Då han är född den 6 februari 1854, kommer han alltså att vid nämnda tidpunkt vara nära 67 år gammal. Med hänsyn till hans avtagande krafter torde han emellertid böra förklaras berättigad till pension, även om han skulle nödgas avgå före nyss angivna tidpunkt. I fråga om det pensionsbelopp, varav han såsom läroverksvaktmästare må kunna anses förtjänt, hava läroverksöverstyrelsen och statskontoret uttalat samma mening och föreslå detta belopp till 700 kronor. Jag instämmer i vad ämbetsverken sålunda föreslagit, under erinran tillika att riksdagen tidigare i liknande fall beviljat pension av sagda storlek.

Framställning har, som jag nämnt, ytterligare gjorts i syfte att bereda Romulus i hans egenskap av vaktmästare vid pedagogiska biblioteket pension vid avgången från hans befattning vid sagda bibliotek. Styrelsen för biblioteket hemställer om en årlig pension å 300 kronor, medan läroverksöverstyrelsen ansett 200 kronor vara ett lämpligt belopp i detta hänseende. Statskontoret åter har givit uttryck åt mycket stora betänkligheter mot dylik pensions beviljande men ansett överstyrelsens förslag böra följas, därest ytterligare någon pension ansåges böra beredas Romulus. På grund av vad statskontoret anfört har jag funnit mig icke kunna understödja den av pedagogiska bibliotekets styrelse gjorda framställningen.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid Jakobs realskola i Stockholm Sven Petter Romulus må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 700 kronor.

3:o.

Uti en till läroverksöverstyrelsen ställd, av rektor vid realskolan i Uddevalla tillstyrkt ansökning, som av överstyrelsen med skrivelse den 28 juni 1919 överlämnats till Kungl. Maj:t, har Carolina Torgé, född Fröberg, änka efter vaktmästaren vid nämnda läroanstalt Nils (Svensson) Torgé, anhållit, att överstyrelsen måtte vidtaga åtgärder för beredande av pension åt henne och hennes barn.

*Understöd åt
vaktmästaren
N. Torgés
barn.*

Av ansökningen bilagt utav pastorsämbetet i Uddevalla utfärdat intyg inhämtas, att vaktmästaren Torgé var född den 20 mars 1872 och avled den 30 mars 1919, efterlämnande bemälda änka, född den 24 augusti 1877, samt sju barn, av vilka en dotter vid faderns död uppnått myndig ålder men de övriga sex alltjämt vore omyndiga, nämligen Sven Oskar, född den 27 juni 1902, Karl Gustaf Napoleon, född den 17 november 1904, Nils Erik Inge, född den 23 december 1906, Sten Vilhelm Enar, född den 26 september 1910, Stig Sigvard Vincent, född den 1 januari 1914, och Elin Anna Karolina, född den 5 januari 1919. Enligt upprättad bouppteckning, som jämväl medföljde ansökningen, utvisade boet en behållning av 4,317 kronor 41 öre.

Vid ansökningen voro vidare fogade dels ett av rektor vid ifrågasvarande läroverk utfärdat intyg, utvisande att Torgé tjänstgjort som vaktmästare vid läroverket från början av höstterminen 1903 till sin död och därunder utfört vad som kunde räknas till egentliga vaktmästargöromål samt verkställt all eldning vid läroverket, att han under år 1919 ägt åtnjuta 1,500 kronor lön jämte fri bostad och vedbrand, ett tillägg av 70 kronor för försvårad eldning, krigstidstillägg med 50 procent å lönen och krigstidshjälp med 150 kronor för hustrun och 75 kronor för vart och ett av de fem barn, som vore under 16 år, att Torgé på ett i allo mönstergillt sätt fullgjort sina åligganden samt att han städse fört en hedrande vandel, dels ock ett utdrag av läroverkskollegiets protokoll, varav inhämtas, att kollegiet, under framhållande bland annat av Torgés synnerligen förtjänstfulla verksamhet ävensom de ovanligt ömmande omständigheter, som föreläge, på det livligaste tillstyrkt, att pension måtte beviljas Torgés familj.

Läroverksöverstyrelsen har i sin förut omförmälda skrivelse anført, det överstyrelsen, i likhet med rektor och kollegium, funne det rimligt, att pension bereddés änkan Torgé och hennes oförsörjda barn samt att denna pension borde bestämmas till ett årligt belopp av 300 kronor för änkan och 75 kronor för varje oförsörjt

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 152 häft. (Nr 185.)

barn under 18 år; och har överstyrelsen hemställt, att framställning till riksdagen måtte göras i enlighet härmed.

Över denna ansökning har statskontoret den 6 augusti 1919 avgivit infortrat yttrande.

Statskontoret har därvid erinrat om ett beslut av 1912 års riksdag, varigenom riksdagen beviljat årligt understöd av 200 kronor åt vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Halmstad C. E. Lindströms änka, men tillika anfört, att detta torde hava berott dels därpå, att hon under mannens långvariga tjänstgöring vid allmänna läroverket i Halmstad varit honom behjälplig vid utförandet av hans tjänstäligganden, dels därpå att hon, som på grund av ålderdomssvaghet varit oförmögen att försörja sig med arbete, saknade tillgångar och således varit i största behov av understöd.

I förevarande fall föreläge emellertid, säger statskontoret, icke sådana omständigheter, att en framställning om pension åt änkan Torgé kunde anses vara på sin plats, då, enligt vad av handlingarna framginge, hon endast vore 42 år gammal, icke alldeles saknade tillgångar och syntes vara frisk och arbetsför. Däremot ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke något uppfostringsbidrag kunde anses billigtvis böra beredas åt de minderåriga barnen, av vilka det yngsta endast vore några månader gammalt och alltså ännu toge moderns tid avsevärt i anspråk.

Statskontoret har vidare erinrat om att understöd i dylik form lämnats av 1908 års riksdag åt läraren vid småskoleseminariet i Haparanda Z. Grapes fem barn och av 1918 års riksdag åt extra lantmätaren K. B. L. Hoffmans tre barn, i båda fallen med 100 kronor till vart barn.

Slutligen anför statskontoret, att det, för den händelse Kungl. Maj:ts kulle finna skäl att hos riksdagen göra framställning om uppfostringsbidrag till nu ifrågavarande oförsörjda barn, syntes statskontoret, som om ett årligt belopp av 60 kronor för vart och ett av dem att utgå från och med den 1 april 1919 intill fyllda 18 års ålder skulle kunna anses skäligt.

*Departements-
chefen.*

Vaktmästarna vid de allmänna läroverken avlönas med medel ur läroverkens ljus- och vedkassor. Till följd härav äro de ej att betrakta såsom statstjänare i vanlig mening, och de äro ej delägare i någon allmän pensionsinrättning. Än mindre är på något sätt sörjt för pensionering av och understöd åt hustrur och oförsörjda barn till dylik befattningshavare. Åt läroverksvaktmästare har riksdagen emellertid upprepad gånger beviljat pensioner eller ålderdomsunderstöd, medan dylik förmån endast vid något enstaka tillfälle beretts änka åt sådan vaktmästare. Såsom jag omnämnt, har statskontoret i sitt utlåtande över nu föreliggande ansökning erinrat om ett fall, då en vaktmästaränka av riksdagen erhållit understöd.

Vad beträffar änkan Torgés ansökning om pension åt henne själv, har jag visserligen funnit densamma behjärtansvärd men måste dock i likhet med statskontoret anse, att sådana omständigheter ej här före-

ligga, som förefunnos i det av mig nyss åsyftade fallet, och jag anser mig därför ej kunna tillstyrka den gjorda framställningen i nu berörda hänseende. Att någon hjälp beredes änkan Torgé synes mig likväl med hänsyn till familjens storlek vara billigt. Lämpligast torde detta, såsom statskontoret föreslagit, ske därigenom, att uppfostringsbidrag lämnas hennes oförsörjda barn. Jag vill därför tillstyrka framställning till riksdagen i sådant syfte. Vad beträffar beloppet av nämnda bidrag har läroverksöverstyrelsen föreslagit understödet till 75 kronor årligen, medan statskontoret föreslagit ett årligt bidrag av 60 kronor för vart och ett av de oförsörjda barnen att utgå intill 18 års ålder. Jag anser mig böra tillstyrka läroverksöverstyrelsens förslag. Då Torgé avled i mars 1919, synes uppfostringsbidragen böra utgå från och med den 1 april 1919.

Under åberopande av vad jag nu anfört hemställer jag alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att vart och ett av avlidne vaktmästaren vid realskolan i Uddevalla Nils Torgés oförsörjda barn Sven Oskar, Karl Gustaf Napoleon, Nils Erik Inge, Sten Vilhelm Enar, Stig Sigvard Vincent och Elin Anna Karolina må å allmänna indragningsstaten tillerkännas ett årligt understöd till belopp av 75 kronor, att utgå från och med den 1 april 1919 intill dess vederbörande uppnått 18 års ålder.

Vad föredragande departementschefen i de under punkterna 1:o—3:o här ovan upptagna ärenden hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gösta Neuendorff.